

LUPAPÄÄTÖS
Nro 7/10/2
Dnro PSAVI/12/04.09/2010
(Psy-2009-y-92)
Annettu julkipanon jälkeen
12.2.2010

ASIA

Honkasalmen pohjavedenottamon rakentaminen ja pohjaveden ottaminen sekä Tuohinon pohjavedenottamoa koskevan lupapäätöksen muuttaminen otettavan vesimäärän osalta, Kempele

LUVAN HAKIJA

Kempeleen Vesihuolto Oy
Kurikkatie 14
90440 Kempele

SISÄLLYSLUETTELO

HAKEMUS	3
HANKKEEN KUVAUS	3
Yleiskuvaus hankkeesta.....	3
Vedenhankintamahdollisuudet ja pohjavesiolot.....	3
Veden tarve	5
Otettavan veden määrä.....	5
Toteutetut ja suunnitellut työt	5
Pohjavesitutkimukset ja tutkimustulokset	6
Veden käsittely	7
Vedenoton vaikutusten tarkkailu	7
Alueen omistus- ja asutusolot	7
Arvio työajasta ja kustannuksista	7
HANKETTA KOSKEVAT LUVAT, SOPIMUKSET JA KAAVOITUSTILANNE	8
HANKKEEN VAIKUTUKSET.....	8
Vaikutus pinta- ja pohjavesioloihin	8
Vaikutus luontoon	8
Vaikutus yleisiin tai yksityisiin etuihin	9
LUPAHAKEMUKSEN KÄSITTELY	9
Lupahakemuksen täydennykset.....	9
Lupahakemuksesta tiedottaminen.....	9
Muistutukset.....	9
Hakijan kuuleminen ja selitys	11
ALUEHALLINTOVIRASTON RATKAISU.....	12
KÄSITTELYRATKAISU.....	12
PÄÄASIRATKAISU.....	12
HONKASALMEN VEDENOTTAMOA KOSKEVAT LUPAMÄÄRÄYKSET	12
Vedenottamoalue ja -rakenteet	12
Aloittamis- ja valmistumisilmoitus sekä rakentamisaika.....	12
Pohjavedenottomääräykset.....	13
Veden käsittely- ja tarkkailumääräykset ja raportointi.....	13
Kunnossapitomääräys	13
Määräys veden saannin estymisen varalta.....	13
TUOHINON POHJAVEDENOTTAMOA KOSKEVAN LUPAPÄÄTÖKSEN NRO 79/75/I MUUTETTU LUPAMÄÄRÄYS 2.....	13
Ohjaukset	14
Käsittelyratkaisun perustelut	14
RATKAISUN PERUSTELUT	14
Luvan myöntämisen edellytykset	14
Lupamääräysten perustelut.....	14
LAUSUNTO YKSILÖIDYISTÄ VAATIMUKSISTA.....	15
PÄÄTÖKSEN TÄYTÄNTÖÖNPANO.....	15
SOVELLETUT SÄÄNNÖKSET	15
KÄSITTELYMAKSU	15
Ratkaisu.....	15
Perustelut	15
Oikeusohjeet.....	15
MUUTOKSENHAKU	17

HAKEMUS

Kempeleen Vesihuolto Oy on 15.9.2009 ympäristölupavirastoon toimittamalla hakemuksella pyytänyt lupaa Honkasalmen pohjavedenottamon rakentamiseen ja pohjaveden ottamiseen sekä Tuohinon pohjavedenottoa koskevan lupapäätöksen muuttamiseen otettavan vesimäärän osalta Kempeleen kunnassa hakemukseen liitetystä suunnitelmasta tarkemmin ilmenevällä tavalla.

HANKKEEN KUVAUS

Yleiskuvaus hankkeesta

Honkasalmen pohjavedenottamolta on tarkoitus ottaa pohjavettä vuosikeskiarvona 4 000 m³/vrk kuitenkin niin, että Tuohinon ja Honkasalmen vedenottamoilta vedenottomäärä on yhteensä 6 500 m³/vrk vuosikeskiarvona laskettuna. Hanke liittyy Kempeleen Vesihuolto Oy:n keskeiseen tavoitteeseen ylläpitää olemassa olevia vesihuoltopalveluita sekä kehittää palveluita vastaamaan tulevaisuuden kasvun haasteisiin. Tärkeää on varmistaa asiakkaiden häiriötön palvelu poikkeusolosuhteissakin mahdollisimman pitkälle.

Honkasalmen vedenottamon siiviläputkikaivo rakennettiin helmikuussa 2009 tehokkaan koepumppauksen tekemistä varten. Koepumppaus suoritettiin ajalla 26.2.–17.6.2009. Rakennettu kaivo varustetaan myöhemmin vedenottokaivoksi. Rakennetun siiviläputkikaivon päälle rakennetaan betonirakenteinen pumppu- ja venttiilitila. Kaivo eristetään, suojataan roudalta ja pengerretään. Vedenottamoalue aidataan riista-aidalla. Aita varustetaan lukittavalla portilla, johon laitetaan vedenottamokyltti omistajatiedoin. Aidauksen ulkopuolelle rakennetaan ajoneuvojen pysäköinti- ja kääntymisalue.

Honkasalmen vedenottamolta rakennetaan syöttövesijohdot Tuohinon vesilaitokselle. Vedenottamon raakavesi käsitellään Tuohinon vedenkäsittelylaitoksen nanosuodatusprosessissa.

Vedenhankintamahdollisuudet ja pohjavesiolot

Kempeleenharju nro 11244001 on I-luokan vedenhankintaa varten tärkeä pohjavesialue, jonka kokonaispinta-ala on 38,66 km² ja josta pohjaveden varsinaisen muodostumisalueen osuus on 19,35 km². Pohjavesialueella arvioidaan muodostuvan pohjavettä noin 10 000 m³/vrk.

Kempeleen kunnan vedenhankinta perustuu Kempeleenharjun pohjavesivarojen hyödyntämiseen. Vedenhankinnasta ja jakelusta vastaa Kempeleen Vesihuolto Oy, jolla on Kempeleenharjun pohjavesialueella kaksi pohjavedenottamoita, Tuohino ja Monkkanen. Yhtiön vesihuoltolain mukainen vesijohtoverkon toiminta-alue on Kempeleen kunnan rakennuskaava-alueet sekä haja-asutusalueella 100 m ≥ M 63 jakelujohdosta.

Tuohinon vedenottamo on yhtiön päävedenottamo ja otettu käyttöön vuonna 1965. Vedenottamo sijaitsee Kempeleen kuntakeskuksen eteläpuolella valtatie 4 ja Ketolanperän välisellä peltoalueella. Vedenottamolla on kahdeksan noin 20 m syvää siiviläputkikaivoa ja vuonna 2006 käyttöön otettu 83 m syvä siiviläputkikaivo. Syväkaivosta otetaan noin 50 % tarvittavasta vesimäärästä. Tuohinon raakavesi sisältää rautaa, mangaania, humusta ja ravinteita. Syväkaivon vesi käsitellään kontaktisuodatus-ilmastus-

ympäristössä luo uhan pohjavesivarojen hyödyntämiseksi nykyisillä vedenottamoilla. Lisäksi Kempeleenharjun pohjavesialueella valtatie 4:n Tuohinon ja Ketolanperän alikulkusilloilla Tuohinon vedenottamon muodostumisalueella pumpataan pohjavedenpinnan alentamiseksi jatkuvasti yhteensä keskimäärin 200 m³/vrk. Tuohinon vedenottamon pohjaveden menetys vakavan öljy- tai myrkkysaastumisen seurauksena johtaa kriisitilanteeseen, mihin on varauduttava.

Veden tarve

Tuohinon vedenottamosta on vuonna 2008 (vuonna 2007) kulutukseen pumpattu keskimäärin 2 317 m³/vrk (2 350 m³/vrk), maksimi 3 418 m³/vrk (3 385 m³/vrk) ja Monkkasen vedenottamosta keskimäärin 451 m³/vrk (493 m³/vrk), maksimi 573 m³/vrk (570 m³/vrk). Vesijohtoverkoston huippukulutukset hoidetaan vedenkäsittelylaitosten alavesisäiliöiden ja vesitornin avulla. Lisäksi on toimitettu vettä Limingan vesijohtoverkostoon 75–200 m³/vrk.

Pohjois-Suomen vesioikeuden päätösten mukaan vedenottamoista saa ottaa pohjavettä yhteensä 5 200 m³/vrk. Vedenottamoita pyritään kuormittamaan mahdollisimman tasaisesti.

Verkostoon johdettava vesijohtovesi täyttää talousvesiasetuksen nro 461/2000 laatuvaatimukset ja -suositukset.

Kempeleen kunnan asukasluku 31.12.2008 oli 15 325 asukasta. Kempeleen kunnassa liittymisaste vesijohtoon on 99,8 prosenttia.

Keskimääräisen verkostoon pumpattavan vuorokausivesimäärän ennustetaan kasvavan nykyisestä 2 339 m³/vrk (vuonna 2007) noin 3 400 m³/vrk (vuonna 2040). Liittymisaste vesijohtoon olisi tällöin 100 prosenttia.

Otettavan veden määrä

Honkasalmen pohjavedenottamolta on tarkoitus ottaa pohjavettä vuosikeskiarvona 4 000 m³/vrk kuitenkin niin, että Tuohinon ja Honkasalmen vedenottamoilta vedenottomäärä on yhteensä 6 500 m³/vrk vuosikeskiarvona laskettuna.

Honkasalmen vedenottamon vettä tarvitaan kasvavan Kempeleen kunnan tarpeisiin. Lisäksi hankkeella voidaan parantaa alueellista vesihuollon varmuutta.

Toteutetut ja suunnitellut työt

Tehokasta koepumppausta varten rakennettu siiviläputkikaivo sijaitsee havaintoputkien G16–G26 välissä 10 metrin etäisyydellä G16:sta. Putkien välinen etäisyys on 30 m. Siiviläputkikaivo on rakennettu DN 900 työputkella ja DN 400 nousu- ja siiviläputkella. Kaivon syvyys on 49 m. I-siivilä # 1,0 mm on pituudeltaan 2,6 m 27,9–30,5 m syvyydessä, II-siivilä # 1,0 ja 0,5 mm on pituudeltaan 2,8 m 35,5–38,3 m syvyydessä ja III-siivilä #1,0 mm on pituudeltaan 3,4 m syvyydessä 43,6–47,0 m. Sakkapesän pituus on 2,0 m.

Rakennettu koepumppauskaivo varustetaan myöhemmin vedenotto-kaivoksi. Kaivopumput mitoitetaan 4 000 m³/vrk pumppausteholle.

Siiviläputkikaivon päälle rakennetaan betonirakenteinen pumppu- ja venttiilitila. Kaivo eristetään, suojataan roudalta ja pengerretään. Vedenottamo-

alue aidataan 80 x 150 metrin pituisella 3,0 metrin korkuisella riista-aidalla. Aita varustetaan lukittavalla portilla, johon laitetaan vedenottamokyltti omistajatiedoin. Aitauksen ulkopuolelle rakennetaan ajoneuvojen pysäköinti- ja kääntymisalue.

Honkasalmen vedenottamolta rakennetaan syöttövesijohdot Tuohinon vesilaitokselle. Syöttövesijohdot 2 kpl PEH 200 mitoitetaan a' 2 000 m³/vrk siirtokapasiteetille ja linjapituus on 2,5 km.

Pohjavesitutkimukset ja tutkimustulokset

Kempeleen Vesihuolto Oy, Geologian tutkimuskeskus ja Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus ovat toteuttaneet pohjavesitutkimuksia Kempeleenharjun pohjavesialueella vuosina 2003–2009. Tutkimukset koostuivat kairauksista, pohjavesiputkien asennuksesta, maalajinäytteenotosta, vastusluotausmittauksista, painovoimamittauksista, pohjaveden kerrosnäytteenotosta pohjavesiputkista, koepumppauksista, vesianalyyseistä ja maalajianalyyseistä. Tutkimuksilla on selvitetty kallionpinnan syvyyttä, paikannettu vedenhankinnan kannalta tärkeitä karkealajitteisia harjukerrostumia ja tutkittu kerrostumien pohjavedenlaatua sekä antoisuutta. Vuonna 2007 tutkimukset kohdistettiin Ketolanperälle Tuohinonajan tuntumaan. Suoritettujen tutkimusten perusteella voitiin osoittaa ns. piiloharjun harjuytimen sijainti Tuohinonajan tuntumassa. Kohteelle asennetun pohjavesiputken G16 läheisyydessä tehtiin jatkotutkimuksia harjuytimen geologisen rakenteen ja pohjaveden laadun selvittämiseksi. Lisäksi tehtiin lyhytaikainen koepumppaus vakioteholla 460 m³/vrk kesällä 2008. Pohjavedenpinnan tasossa ja laadussa ei todettu pumppauksen aiheuttamia muutoksia viikkoseurannassa. Tutkimuksen jatkotoimenpiteenä rakennettiin vedenhankintaan tähtäävä kaivo (kaivo 12) Ketolanperälle havaintoputkien G16 ja G26 väliin. Kaivon tavoitetuotto oli 2 500 m³/vrk, mutta kaivon huuhtelupumppauksessa todettiin kaivon antoisuus suuremmaksi. Rakennetusta siiviläputkikaivosta (kaivo 12) tehtiin pitempiaikainen koepumppaus lopullisen antoisuuden ja vedenlaadun toteamiseksi 26.2.–17.6.2009 välisenä aikana. Pumpattu kokonaisvesimäärä oli 415 154 m³. Koepumppauksen alussa 26.2.–16.3.2009 pumpattiin yhdellä oppopumpulla yhteensä 38 826 m³ vettä. Maksimituotto yhdellä pumpulla oli 2 200 m³/vrk. Toinen saman tehoinen oppopumppu kytkettiin 16.3. Kahdella pumpulla vettä kertyi 376 316 m³. Kahdella pumpulla (16.3.–17.6) maksimituotto oli 4 325 m³/vrk. Toinen pumpuista laskettiin 14.4.2009 tasolle 39 m. Tällä haluttiin selvittää raakaveden laatua siiviläkaivon eri kerroksissa. Pumppauksen aiheuttamat muutokset (>0,3 m) pohjavedenpinnassa näkyivät selvästi harjuytimen kulun suunnassa 0,5 km luoteeseen ja noin 1 km kaakkoon, pohjavesiputkilla G13, G14, G16, G25 ja G26. Harjun kulun suunnassa poikittain, pohjavesiputkissa T3, G2, G10, G29 ja G30 muutokset pohjavedenpinnassa olivat vähäisempiä (< 0,3 m), ulottuen enimmillään noin 0,5 km koilliseen ja 0,3 km lounaaseen kaivosta 12. Harjun kulun suunnassa 1,9 km kaakkoon sijaitsevassa pohjavesiputkessa G30 muutos oli vain noin 5 cm. Havaintoputkissa G9, G11, T1, 2.1, 4.1 ja Z3 koepumppauksen vaikutuksia ei havaittu.

Vedenlaadun tarkkailun perusteella todettiin rauta- ja mangaanipitoisuuksien jonkin verran kohonneen. Mangaanipitoisuus kohosi tasolle 0,4 mg/l ja rauta hieman enemmän aina tasolle 1 mg/l. COD_{Mn} kohosi tasolta 4,2 mg/l suunnilleen tasolle 5 mg/l. Kloridipitoisuus pysyi vakaana, tasolla 13–14 mg/l. Fosfori- ja sulfaattipitoisuudet laskivat pumppauksen aikana. Ylä- ja alapumpun vesilaaduissa havaittiin eroja muun muassa raudan ja mangaanin sekä COD_{Mn}-luvun suhteen. Pumppauksen lopetuksen jälkeen pääosa pohjavedenpinnan palautumisesta tapahtui nopeasti. Ensimmäisen

minuutin aikana vedenpinta kaivossa nousi noin 2,5 metriä. Vedenpinnan palautuminen tapahtui kokonaisuudessaan kolme vuorokauden kuluessa pumppauksen päättämisestä. Pohjavedenpinnan palautuma kaivossa 12 oli yhteensä noin 2,8 metriä.

Pumppaustulosten perusteella (pinnankorkeushavainnot ja vedenlaatu-
lokset) todettiin kaivokentän kestävän hyvin noin 4 000 m³/vrk ottomäärää. Kaivon 12 ja viereisten putkien G16 ja G25 pintaerojen perusteella (4 325 m³/vrk otolla 2,2–2,3 m, 2 043 m³/vrk otolla noin 1,1 m) voidaan todeta kaivosta saatavan 4 325 m³/vrk vesimäärän olevan ylärajalla. Pitkäaikainen pumppaus vesimäärän ollessa noin 4 000 m³/vrk vaatisi toisen kaivon rakentamisen.

Viranomais- ja terveystieteissä (hiilivety ja pestisidit, radioktiivisuus ja mikrobiologiset tekijät) ei todettu raja-arvot ylittäviä pitoisuuksia.

Tuohinon vedenottamon kaivoissa ei havaittu vedenlaadussa tai pinnan-
korkeuksissa koepumppauksesta johtuneita muutoksia.

Veden käsittely

Honkasalmen vedenottamolta vesi johdetaan syöttövesijohtoja pitkin Tuohinon vesilaitokselle. Vedenottamon raakavesi käsitellään Tuohinon vedenkäsittelylaitoksen nanosuodatusprosessissa.

Vedenoton vaikutusten tarkkailu

Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksen 30.12.2008 hyväksymää Kempeleenharjun pohjavesialueen yhteistarkkailuohjelmaa on päivitetty viimeksi 6.8.2009. Tarkkailuohjelmaa on täydennetty 6.8.2009 Honkasalmen vedenottamon osalta suoritetun koepumppauksen tulosten perusteella.

Alueen omistus- ja asutusolot

Vedenottamoalue on Kempeleen Vesihuolto Oy:n omistuksessa. Asutuksen etäisyys suunnitellusta vedenottamosta on noin 0,3 km. Pohjaveden muodostumisalueella ei ole käytössä olevia maa-ainesten ottopaikkoja.

Noin puolet Honkasalmen pohjaveden muodostumisalueella olevista 65 kiinteistöistä on liittynyt alueen kautta menevään Tyrnävän kunnan siirtoviemäriin. Kempeleen Vesihuolto Oy tulee rakentamaan alueelle jätevesiviemäriverkoston asemakaavan mukaisesti, kun vireillä oleva Ketolanperän koulun seudun asemakaava valmistuu. Jos asemakaavoitus viivästyisi, vedenottamon pohjaveden muodostumisalueen viemärointi hoidetaan yhtiön toimesta laajentamalla haja-asutuksen jätevesiviemäriverkon toiminta-aluetta lähivuosina.

Rakennettavan vedenottamon vaikutuspiirissä on kaksi kastelukäytössä olevaa talousvesikaivoa.

Arvio työajasta ja kustannuksista

Pumppaamo ja raakaveden siirtoputkisto Honkasalmesta Tuohinon vesilaitokselle on suunniteltu rakennettavan vuoden 2010 alkupuolella. Vedenottamo on suunniteltu otettavaksi käyttöön keväällä 2010.

Hankkeen rakennuskustannusarvio on 525 000 euroa (alv 0%) ja vedenottamoalueen ostohinta on 87 500 euroa. Investoinnin arvonnlisäveroton kustannusarvio on yhteensä 622 500 euroa.

HANKETTA KOSKEVAT LUVAT, SOPIMUKSET JA KAAVOITUSTILANNE

Pohjois-Suomen vesioikeus on 22.11.1971 antamallaan päätöksellä nro 95/71/l myöntänyt luvan Tuohinon vedenottamon rakentamiseen ja pohjaveden ottamiseen enintään 1 000 m³/vrk vuosikeskiarvona laskettuna. Samalla vesioikeus määräsi pohjavedenottamolle suoja-alueen.

Pohjois-Suomen vesioikeus on 11.12.1975 antamallaan päätöksellä nro 79/75/l myöntänyt luvan lisätä pohjaveden ottamista Tuohinon vedenottamosta enintään 4 000 m³:iin/vrk vuosikeskiarvona laskettuna ja luvan neljän lisäkaivon rakentamiseen.

Kempeleen kunta on ostanut 4,05 hehtaarin suuruisen maa-alueen vedenottamoalueeksi tiloista Pajula RN:o 18:38 ja Palonperä RN:o 18:39.

Kempeleen Vesihuolto Oy on 18.12.2009 tehdyllä kaupalla ostanut Kempeleen kunnalta edellä mainitun 4,05 hehtaarin suuruisen vedenottamoalueen, josta on muodostettu tila Honkasalmen vedenottamo RN:o 18:266.

Kempeleen kunnanvaltuuston 14.11.2002 hyväksymässä Sipola-Rajakorpi-osayleiskaavassa ja Oulun seudun yleiskaavassa 2020 alue on maa- ja metsätalousvaltaista aluetta (M), maatalousaluetta (MT) ja maisemallisesti arvokasta peltoaluetta (MA). Ketolanperän koulun seudun asemakaava on valmisteilla.

HANKKEEN VAIKUTUKSET

Vaikutus pinta- ja pohjavesioloihin

Vedenottamon pohjaveden muodostumisalueella ei ole muita pintavesialuita kuin tilalle Korkala RN:o 9:106 rakennettu maisemalammikko. Vedenotto ei ennalta arvioiden vaikuta tähän maisemalammikkoon.

Tutkimusalueella pohjavesi on $\leq 1,5$ metrin syvyydessä maanpinnasta. Honkasalmen alueen pohjavesiputkissa luontainen painevesipinta on lähellä maanpintaa.

Alueella ei ole havaittu lähteitä. Pohjaveden suotautumista tapahtuu jonkin verran ydinharjun suuntaisesti sijaitsevaan Tuohinonojaan.

Täysimittaisen koepumppauksen (26.2.–17.6.2009) aiheuttamat muutokset pohjavedenpinnan korkeudessa ($>0,3$ m) näkyivät selvästi harjuytimen kulun suunnassa 0,5 km luoteeseen ja noin 1 km kaakkoon suunnitellun kaivon paikasta. Poikittain harjun kulun suuntaa vastaan pohjavedenkorkeuden muutokset olivat vähäisempiä ($< 0,3$ m) ulottuen noin 0,5 km koilliseen ja 0,3 km lounaaseen kaivon paikasta. Vaikutusalueen pituus oli enimmillään noin 4,3 km ja leveys noin 1,25 km. Pumppauksen lopetuksen jälkeen vedenpinnan palautuminen kaivossa oli ensimmäisen minuutin aikana noin 2,5 metriä. Kokonaispalautuminen (yhteensä 2,8 m) tapahtui kolmen vuorokauden kuluessa.

Koepumppauksen ei todettu vaikuttaneen Tuohinon vedenottamon raakaveden laatuun tai määrään.

Vaikutus luontoon

Pohjavesialueen läheisyydessä ei ole suojelu- tai muita vastaavia alueita.

Vaikutus yleisiin tai yksityisiin etuihin

Vedenotosta ja veden johtamisesta ei ennalta arvioiden aiheudu korvattavaa vahinkoa tai haittaa yleiselle tai yksityiselle edulle.

LUPAHAKEMUKSEN KÄSITTELY

Lupahakemuksen täydennykset

Hakija on täydentänyt hakemustaan 29.9.2009. Täydennyksessä on tehty esitys Tuohinon pohjavedenottamon lupapäätöksen nro 79/75/I vedenottomäärää koskevan lupaehdon muuttamiseksi.

Hakija on täydentänyt hakemustaan 15.1.2010 kauppakirjalla, joka koskee Honkasalmen vedenottamoalueen ostoa Kempeleen kunnalta.

Lupahakemuksesta tiedottaminen

Hakemus on annettu tiedoksi kuuluttamalla ympäristölupavirastossa ja Kempeleen kunnassa 26.10.–25.11.2009 sekä erityistiedoksiantona viranomaisille ja asianosaisille.

Muistutukset

1. Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus

Ympäristökeskus on puoltanut luvan myöntämistä seuraavin huomautuksin:

- Honkasalmen vedenotto tapahtuu koepumppauskaivosta 12. Vedenotto Honkasalmen vedenottoaivosta saa olla enintään 4 000 m³/vrk kuukausikeskiarvona laskettuna. Honkasalmen ja Tuohinon vedenottamoiden yhteenlaskettu vedenottomäärä tulee olla enintään 6 500 m³/vrk kuukausikeskiarvona laskettuna.
- Tarkkailuohjelman tulisi sisältää vesienhoitolain 9 §:n mukaisen pohjaveden tarkkailun, josta ympäristökeskus on vuonna 2007 sopinut Kempeleen Vesihuolto Oy:n kanssa. Mikäli sovitusta poiketaan, siitä tulee neuvotella ympäristökeskuksen kanssa.
- Tarkkailuohjelman tulee sisältää kaikki vesienhoitolain 9 §:n mukaisen tarkkailun analyysit: happi (liukoinen), sähkönjohtavuus, nitraatti ja ammonium. Raakaveden tarkkailun ajankohta tulisi sovittaa kyseiseen tarkkailuun, joka on tarkoitettu suoritettavaksi syyskuussa.
- Tarkkailuohjelman pohjavesiputken asennus- ja havaintokorttien tiedot tulee täydentää havaintoputkitiedoilla.
- Rakennustyöt on suoritettava ja ottamo käytettävä siten, ettei kenellekään aiheudu enempää vahinkoa tai haittaa kuin vedenhankinnan järjestämiseksi ilman kohtuuttomia kustannuksia on välttämätöntä. Ottamoalueella maan pintakerros on säilytettävä mahdollisimman ehjänä ja rakennuspaikat on töiden jälkeen siistittävä.
- Vedenottamo on rakennettava kahden vuoden kuluessa lupapäätöksen lainvoimaiseksi tulosta.

- Ottamoalue tulee aidata sekä ottamo tulee merkitä näkyvillä tauluilla, joista käy ilmi muun muassa ottamon nimi, omistaja ja tarpeelliset yhteystiedot. Ottoalue metsitetään (havu- tai sekametsä) sekä muutoin kasvitetaan paikoilla, joista aluskasvillisuus puuttuu.
- Rakennushankkeen valmistumisesta on kirjallisesti ilmoitettava Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskukselle sekä kunnan ympäristöviranomaiselle kuudenkymmenen päivän kuluessa töiden päättymisestä lukien.
- Mahdolliset ottamoissa käytettävät kemikaalit tulee varastoida turvallisella tavalla siten, että niitä ei pääse missään tilanteessa maaperään tai pohjaveteen.
- Vedenottamoalueella ei tule harjoittaa muuta kuin vedenottoon liittyvää toimintaa ja alue on pidettävä siistinä. Ottamoalue tulee aidata. Kaikki vedenottoon tarvittavat aineet ja tarvikkeet on varastoitava ja niitä käytettävä siten, etteivät ne aiheuta vaaraa pohjaveden puhtaudelle.

2. Oulun seudun ympäristötoimi

Ympäristötoimi on esittänyt, että lähin asutus sijaitsee suunnitellusta pohjavedenottamosta noin 300 metrin etäisyydellä. Vesihuoltolaitoksen viemäriverkoston toiminta-alue ulottuu Honkasalmen vedenottamon pohjaveden arvioidun muodostumisalueen pohjoisosaan. Viemäriverkoston ulkopuolisista ottamon arvioidulla pohjaveden muodostumisalueella olevista 65 kiinteistöstä noin puolet on liittynyt viemäriverkoston. Ympäristötoimi on pitänyt tärkeänä, että edellä mainitut kiinteistöt liitetään jätevesiviemäriin. Myös suunnitellun vedenottamon vieressä noin 20 metrin etäisyydellä sijaitsevan Tyrnävän siirtoviemäriputken suojaputkitus on riskienhallinnan kannalta suotavaa.

Ympäristötoimen mielestä lupaviranomaisen tulee edellyttää vedenoton pitkäaikaisten vaikutusten tarkkailuohjelman laatimista harjualueelle ja sen ympäristöön. Maankäyttöä ja erilaisia toimintoja koskevilla suoja-alueääräyksillä voidaan varmistaa pohjavedenlaadun säilyminen. Pohjavesikartan rajaus tulisi myös päivittää Kempeleen piiloharjun ydintä koskevien uusimpien tutkimustulosten perusteella.

Ympäristötoimi on katsonut, että Kempeleen Vesihuolto Oy:n tulee tehdä Honkasalmen vedenottopaikasta, vedenlaadusta ja käsittelytavasta terveydensuojelulain mukainen hakemus kunnan terveydensuojeluviranomaiselle eli Oulun seudun ympäristötoimelle viimeistään kolme kuukautta ennen vedenlaadun kannalta olennaisiin toimiin ryhtymistä. Hakemus on tehtävä, jos vedenottoa tai vedenkäsittelyä olennaisesti laajennetaan tai muutetaan taikka veden laadussa tai jakelussa tapahtuu käytettävän vedenlaadun kannalta olennaisia muutoksia.

3. Kempeleen kunta

Kempeleen kunta on puoltanut hakemuksen hyväksymistä.

4. AA ja BB

Muistuttajat ovat ilmoittaneet, että heidän omistamallaan kiinteistöllä Kotikunnas RN:o 18:222 on oma jäteveden käsittely. Samoin on monilla muillakin kiinteistöillä. Muistuttajat ovat vaatineet, että asia otetaan huomioon lupaa myönnettäessä.

5. CC

Muistuttaja on tilan Murto RN:o 38:140 ja Mouringinjärvellä sijaitsevan vapaa-ajan asunnon omistajana sekä Mouringinjärven vesialueen osaomistajana (0,6750 ha) katsonut, että Mouringinjärven vedenpinta voi laskea vedenoton seurauksena ainakin pitkällä aikavälillä. Jos näin kävisi, vedenpinnan laskua vastaava vesimäärä tulee hyvittää kulloinkin vesiyhtiön kulluttajilta perimän hinnan mukaan. Myös uintimahdollisuudet voivat heiketä ja vapaa-ajan viettopaikan arvo alentua. Vedenlaatu voi myös huonontua ja siitä aiheutuisi kalastolle ongelmia. Edellä mainitut haitat tulee korvata, jos niitä aiheutuu.

6. DD ja EE

Muistuttajat ovat ilmoittaneet rakentaneensa tilalleen Korkala RN:o 9:106 maisemalammikon (kosteikon), johon Kempeleen kunta ja ympäristövirasto ovat myöntäneet luvat. Kempeleen Vesihuolto Oy:n tulee huolehtia, että vesi säilyy lammikossa. Muistuttajat ovat vaatineet Kempeleen Vesihuolto Oy:n velvoittamista korvaamaan vahingon, jos pohjaveden otosta aiheutuu veden vähenemistä lammikosta.

Hakijan kuuleminen ja selitys

Ympäristölupavirasto on 27.11.2009 varannut hakijalle tilaisuuden selityksen antamiseen muistutuksista. Ympäristölupavirastoon 9.12.2009 toimitamassaan selityksessä hakija on esittänyt seuraavaa:

Oulun seudun ympäristötoimen muistutuksesta hakija on todennut, että huomattava osa Honkasalmen vedenottamon pohjaveden muodostumisalueella olevista kiinteistöistä on liittynyt alueen kautta menevään Tyrnävän kunnan siirtoviemäriin. Kempeleen Vesihuolto Oy tulee rakentamaan alueelle jätevesiviemäriverkoston asemakaavan mukaisesti, kun vireillä oleva Ketolanperän koulun seudun asemakaava valmistuu. Jos asemakaavoitus viivästyy, viemärointi hoidetaan yhtiön toimesta haja-asutuksen jätevesiviemäriverkon toiminta-alueella laajentamalla lähivuosina.

Maankäyttöä sekä suoja-alueääräyksiä koskevien muistutusten johdosta hakija on todennut, että Kempeleenharjulle on 12.11.1999 valmistunut pohjavesialueen suojelusuunnitelma, jossa on kartoitettu pohjavettä uhkaavat riskitekijät ja esitetty niille tarvittavat suojelutoimenpiteet pohjaveden muuttamisen ja pilaantumisen estämiseksi.

Hakija on todennut, että Kempeleen pohjavesirajauksen päivittäminen ei kuulu vesihuoltolaitokselle, vaan se on ympäristöviranomaisen tehtävä.

Hakija on ilmoittanut, että Kempeleen Vesihuolto Oy tulee toimittamaan Oulun seudun ympäristötoimelle Honkasalmen vedenottamo koskevan terveydensuojelulain 18 §:n mukaisen vesilaitosilmoituksen viimeistään kolme kuukautta ennen vedenottamon käyttöön ottoa.

AA:n ja BB:n muistutuksesta hakija on todennut, että AA:n ja BB:n omakotitalon neljä lähialoa ovat liittyneet jätevesiviemäriin rakentamalla yhteisen viemäroinnin kiinteistöiltään Tyrnävän siirtoviemäriin. AA:lla ja BB:lla on mahdollisuus liittyä viemäriin osallistumalla naapuruston yhteisen viemärin kustannuksiin ja maksamalla yhtiölle viemäriin liittymismaksun. Muutoin hakija on viitannut viemäroinnistä edellä sanottuun.

CC:n muistutuksen johdosta hakija on viitannut GTK:n asiantuntijaselvitykseen, jossa todetaan, että pohjaveden pumppauksella Honkasalmesta

ja/tai Tuohinon vedenottamosta ei ole vaikutusta Mouringinjärven vedenkorkeuteen.

DD:n ja EE:n muistutuksen johdosta hakija on viitannut GTK:n asiantuntijaselvitykseen. Yhtiön käsityksen mukaan pohjavesilammikon tekemiselle ei ole ympäristöviranomaisen lupaa. Koska kaivettu pohjavesilammikko sijaitsee Kempeleenharjun tärkeällä I-luokan pohjavesialueella ja Kempeleen Vesihuolto Oy:n omistaman Tuohinon pohjavedenottamon yläpuolella, asia olisi edellyttänyt Kempeleen Vesihuolto Oy:n lausuntoa. Sitä ei ole kuitenkaan lupakäsittelyssä pyydetty.

ALUEHALLINTO VIRASTON RATKAISU

KÄSITTELYRATKAISU

2. Oulun seudun ympäristötoimen ja 4. AA:n ja BB:n tekemät kiinteistöjen jätevesiviemäriin liittämistä ja muut pohjaveden muodostumisalueella tehtäviä toimenpiteitä koskevat vaatimukset jätetään tutkimatta.

PÄÄASIA RATKAISU

Aluehallintovirasto myöntää Kempeleen Vesihuolto Oy:lle luvan Honkasalmen pohjavedenottamon rakentamiseen Kempeleen kunnan Kempeleen kylässä sijaitsevalle tilalle Honkasalmen vedenottamo RN:o 18:266 ja luvan ottaa vedenottamosta pohjavettä. Samalla aluehallintovirasto muuttaa Tuohinon pohjavedenottamon lupapäätöksen nro 79/75/I vesimäärää koskevaa lupamääräystä.

Rakentamistoimenpiteistä ja pohjaveden ottamon käyttämisestä ei ennalta arvioiden aiheudu vesilain mukaan korvattavaa vahinkoa.

Luvan saajan on noudatettava jäljempänä ilmeneviä lupamääräyksiä.

HONKASALMEN VEDENOTTAMOJA KOSKEVAT LUPAMÄÄRÄYKSET

Vedenottamoalue ja -rakenteet

1. Pohjavedenottamolle rakennettu siiviläputkikaivo 12 tulee varustaa vedenotto-kaivoksi hakemussuunnitelmasta ilmenevällä tavalla.
2. Vedenottamoalue on aidattava ja varustettava selvästi näkyvillä tauluilla, joista käy ilmi ottamon omistaja ja tarpeelliset yhteystiedot.
3. Vedenottamoalueella on maan pintakerros säilytettävä mahdollisimman ehjänä. Rakennustöiden valmistuttua ottamoalue on siistittävä ja saatettava ympäristöön sopeutuvaksi.

Aloittamis- ja valmistumisilmoitus sekä rakentamisaika

4. Luvan saajan on hyvissä ajoin ennalta ilmoitettava vedenottamon rakennustöiden aloittamisesta Pohjois-Suomen aluehallintovirastolle ja Kempeleen kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle.
5. Vedenottamon rakennustyöt on tehtävä neljän vuoden kuluessa siitä, kun tämä päätös on saanut lainvoiman uhalla, että lupa muutoin raukeaa.

6. Töiden valmistumisesta on ilmoitettava kirjallisesti aluehallintovirastolle, Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle (jäljempänä ELY-keskus) ja Kempeleen kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle 60 päivän kuluessa töiden päättymisestä lukien. Lisäksi vedenoton aloittamisesta on ilmoitettava erikseen kirjallisesti ELY-keskukselle ja Kempeleen kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle.

Pohjavedenottomääräykset

7. Vedenottomäärä Honkasalmen vedenottamosta saa olla enintään 4 000 m³/vrk vuosikeskiarvona laskettuna.

Vedenottamokaivo on varustettava luotettavalla vesimäärän mittauslaitteella. Veden tuhlausta on vältettävä.

8. Vedenottamoalueella on sallittu ainoastaan veden ottoon ja käsittelyyn liittyvä toiminta.

9. Vedenottamo on käytettävä niin, ettei kenellekään aiheuteta enempää vahinkoa tai haittaa kuin veden saamista tarkoittavan yrityksen toteuttamiseksi on ilman kohtuuttomia kustannuksia välttämätöntä.

Veden käsittely- ja tarkkailumääräykset ja raportointi

10. Ennen verkostoon johtamista on vesi käsiteltävä niin, että se täyttää yleisten vesilaitosten vedelle asetetut laatuvaatimukset.

11. Luvan saajan on tarkkailtava otettavan pohjaveden määrää, laatua ja korkeutta ja veden ottamisen ympäristövaikutuksia ELY-keskuksen hyväksymällä tavalla. Tarkkailusuunnitelma on toimitettava ELY-keskukselle hyvissä ajoin ennen rakentamisen aloittamista.

Kunnossapitomääräys

12. Luvan saajan on pidettävä pohjaveden ottamoon, pohjavesien tarkkailuun ja vedenottamoalueeseen kuuluvat rakenteet ja laitteet kunnossa sekä alueen joka suhteessa mahdollisimman puhtaina. Kaikki pohjavedenottoa varten tarpeelliset aineet ja tarvikkeet on sijoitettava ja varastoitava niin, etteivät ne aiheuta vaaraa pohjavedelle.

Määräys veden saannin estymisen varalta

13. Mikäli vedenottamon rakentamisesta tai sen käyttämisestä on seurauksena veden saannin estyminen tai huomattava vaikeutuminen, luvan saajan on, ellei asiasta ole sovittu, viipymättä korvattava aiheuttamansa vahinko tai korvaukseen oikeutetun alueen omistajan tai muun erityisen oikeuden nojalla vettä ottavan niin vaatiessa hyvittävä vahinko vesilain 11 luvun 12 §:ssä säädetyin toimenpitein. Mikäli korvauksista tai toimenpiteistä ei sovita, asianosaiset voivat saattaa asian aluehallintoviraston ratkaistavaksi jäljempänä olevassa ohjauksessa mainitulla tavalla.

TUOHINON POHJAVEDENOTTAMOJA KOSKEVAN LUPAPÄÄTÖKSEN NRO 79/75/ MUUTETTU LUPAMÄÄRÄYS 2

Kempeleen Vesihuolto Oy:llä on lupa ottaa pohjavettä omistamistaan Tuohinon ja Honkasalmen pohjavedenottamoista yhteensä enintään 6 500 m³/vrk vuosikeskiarvona laskettuna kuitenkin niin, että Tuohinon ve-

denottamosta saa ottaa pohjavettä enintään 4 000 m³/vrk vuosikeskiarvona laskettuna.

Ohjaukset

Mikäli tässä päätöksessä tarkoitettua hankkeesta aiheutuu sellainen vahinko, jota lupapäätöstä annettaessa ei ole ennakoitu ja josta luvan saaja on vesilain säännösten nojalla vastuussa, voidaan korvausta vahingosta aiemman ratkaisun estämättä vaatia aluehallintovirastoon toimitettavalla hakemuksella.

Mikäli tämän luvan hyväksikäyttö aiheuttaa melkoista haittaa, jota lupaa myönnettäessä ei ole edellytetty, voidaan haittaa kärsivän tai, jos haitta kohdistuu yleiseen etuun, asianomaisen viranomaisen hakemuksesta luvan ehtoja muuttaa tai, mikäli haitta on huomattava, peruuttaa lupa.

Käsittelyratkaisun perustelut

Hakemuksessa on haettu lupaa Honkasalmen pohjavedenottamon rakentamiseen ja pohjaveden ottamiseen eikä hakemus koske vedenottamon suoja-alueen perustamista eikä pohjaveden muodostumisalueella tapahtuvan toiminnan tutkimista. Pohjavedenottamon suoja-alueen määrittämiselle tai pohjaveden muodostumisalueella tapahtuvaa toimintaa koskevien määräysten antamiselle ei nyt ole erityisiä terveydellisiä tai pohjaveden puhtauden säilyttämiseen liittyviä syitä. Tämän vuoksi kiinteistöjen viemäriverkostoon liittämistä ja muut pohjaveden muodostumisalueella tehtäviä toimenpiteitä koskevat vaatimukset jätetään tutkimatta.

RATKAISUN PERUSTELUT

Luvan myöntämisen edellytykset

Pohjavedenottamon rakentaminen ja pohjaveden ottaminen on tarpeen Kempeleen kunnan vedenhankinnan turvaamiseksi. Hankkeella turvataan hyvälaatuisen talousveden saanti ja toimitusvarmuus alueella.

Luvan saaja omistaa vedenottamoalueen ja toiminta on otettu kaavoituksessa huomioon.

Otettavan veden määrä on rajattu tasolle, joka koepumppausten perusteella on alueelta pumpattavissa ilman oleellisia vaikutuksia ympäristön tilaan.

Hankkeesta saatava hyöty on siitä johtuvaa vahinkoa, haittaa tai muuta edunmenetystä huomattavasti suurempi. Vedenottamon rakentamisesta ja veden ottamisesta ei aiheudu asutus- ja elinkeino-oloja huonontavaa veden saannin estymistä tai vaikeutumista laajalla alueella tai muutakaan yleiseltä kannalta huomattavaa vahingollista muutosta alueen ympäristön oloissa.

Näin ollen luvan myöntämisedellytykset täyttyvät.

Lupamääräysten perustelut

Rakentamista ja rakenteita koskevat määräykset varmistavat sen, että rakentaminen tapahtuu suunnitellulla tavalla ja ulkopuolisten pääsy vedenottamoalueille estyy.

Tarkkailumääräyksillä varmistetaan veden oton ja sen vaikutusten riittävä seuranta.

LAUSUNTO YKSILÖIDYISTÄ VAATIMUKSISTA

1. Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksen vaatimukset on otettu huomioon lupamääräyksistä ilmenevällä tavalla.
2. Oulun seudun ympäristötoimen kiinteistöjen viemäriverkostoon liittämistä ja muiden pohjaveden muodostumisalueella tehtäviä toimenpiteitä koskevien vaatimusten osalta aluehallintovirasto viittaa käsittelyratkaisuun ja sen perusteluihin. Vaadittu vesilaitosilmoitus perustuu terveydensuojelulain 18 §:ään eikä siitä tarvitse antaa erillistä määräystä tässä päätöksessä.
4. AA:n ja BB:n jäteveden käsittelyä koskevan vaatimuksen osalta aluehallintovirasto viittaa käsittelyratkaisuun ja sen perusteluihin.
5. CC:n Mouringinjärveä koskevien vaatimusten osalta aluehallintovirasto katsoo selvitysten osoittavan, että hanke ei vaikuta Mouringinjärveen. Näin ollen vaatimukset hylätään.
6. DD:n ja EE:n tilalleen rakentamaa maisemalammikkoa koskevien vaatimusten osalta aluehallintovirasto katsoo selvitysten osoittavan, että hanke ei vaikuta maisemalammikkoon. Näin ollen vaatimukset hylätään.

PÄÄTÖKSEN TÄYTÄNTÖÖNPANO

Päätös on täytäntöönpanokelpoinen sen saatua lainvoiman.

SOVELLETUT SÄÄNNÖKSET

Vesilaki 9 luku 6 §, 8 § 1 momentti ja 15 § 1 momentti

KÄSITTELYMAKSU

Ratkaisu

Käsittelymaksu on 2 300 euroa. Lasku lähetetään myöhemmin Sisäasiainhallinnon palvelukeskuksesta Joensuusta.

Perustelut

Käsittelymaksua koskeva asia ratkaistaan asian vireilletuloajankohtana voimassa olleiden säännösten perusteella.

Alla mainitun ympäristöministeriön asetuksen liitteenä olevan maksutaulukon mukaan vedenottamislupaa (ottomäärä yli 500 m³/vrk) koskevan asian käsittelymaksu on 2 300 euroa.

Oikeusohjeet

Ympäristöministeriön asetus ympäristölupaviraston maksullisista suoritteista (1388/2006)

Valtioneuvoston asetus aluehallintoviraston maksuista (1145/2009) 7 § 1 ja
2 momentti

MUUTOKSENHAKU

Päätökseen saa hakea muutosta Vaasan hallinto-oikeudelta valittamalla.

Jukka Sihvomaa

Paavo Liimatta

Heino Hirvikoski

Päätöksen tekemiseen ovat osallistuneet ympäristöneuvokset Jukka Sihvomaa ja Paavo Liimatta (tarkastava jäsen). Asian on esitellyt insinööri Heino Hirvikoski.

Tiedustelut: asian esittelijä, puh. 0400 364 029

HUH/es

Liite

Valitusosoitus

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomainen Pohjois-Suomen aluehallintoviraston päätökseen saa hakea valittamalla muutosta **Vaasan hallinto-oikeudelta**. Valituskirjelmä on toimitettava liitteineen Pohjois-Suomen aluehallintovirastoon.

Valitusoikeus Valituksia päätöksen johdosta voivat esittää ne, joiden oikeutta tai etua asia saattaa koskea, sekä vaikutusalueella ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun tai viihtyisyyden edistämiseksi toimivat rekisteröidyt yhdistykset tai säätiöt, asianomaiset kunnat, ELY-keskukset, kuntien ympäristönsuojeluviranomaiset ja muut yleistä etua valvovat viranomaiset.

Valitusaika Valitusaika päättyy **15.3.2010**, jolloin valituksen on viimeistään oltava perillä Pohjois-Suomen aluehallintovirastossa.

Valituksen sisältö Valituskirjelmässä, joka osoitetaan Vaasan hallinto-oikeudelle, on ilmoitettava

- aluehallintoviraston päätös, johon haetaan muutosta
- valittajan nimi ja kotikunta
- postiosoite, puhelinnumero ja mahdollinen sähköpostiosoite, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa (mikäli yhteystiedot muuttuvat, on niistä ilmoitettava Vaasan hallinto-oikeudelle, PL 204, 65101 Vaasa, sähköposti: vaasa.hao@oikeus.fi)
- miltä kohdin aluehallintoviraston päätökseen haetaan muutosta
- mitä muutoksia aluehallintoviraston päätökseen vaaditaan tehtäväksi
- perusteet, joilla muutosta vaaditaan
- valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen allekirjoitus, ellei valituskirjelmää toimiteta sähköisesti (telekopiolla tai sähköpostilla)

Valituksen liitteet Valituskirjelmään on liitettävä

- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle
- mahdollisen asiamiehen valtakirja tai toimitettaessa valitus sähköisesti selvitys asiamiehen toimivallasta
- jäljennös valituskirjelmästä (jos valituskirjelmä toimitetaan postitse)

Valituksen toimittaminen aluehallintovirastoon

Valituskirjelmä on toimitettava Pohjois-Suomen aluehallintoviraston kirjaamoon. Valituskirjelmän on oltava perillä **määräajan viimeisenä päivänä** ennen virka-ajan päättymistä. Valituskirjelmä voidaan myös lähettää postitse, telekopiona tai sähköpostilla. Sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla) toimitetun valituskirjelmän on oltava toimitettu niin, että se on käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä.

Pohjois-Suomen aluehallintoviraston yhteystiedot

käyntiosoite:	Veteraanikatu 1, 2. kerros
postiosoite:	PL 113, 90101 Oulu
puhelin:	vaihde 020 636 1000
telekopio:	08 – 8162 870
sähköposti:	kirjaamo.pohjois@avi.fi
aukioloaika:	klo 8 - 16.15

Oikeudenkäyntimaksu Valittajalta peritään asian käsittelystä Vaasan hallinto-oikeudessa oikeudenkäyntimaksu 89 euroa. Tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetussa laissa on erikseen säädetty eräistä tapauksista, joissa maksua ei peritä.